

EL NOU MODEL PEDAGÒGIC

mena

model d'ensenyament i aprenentatge

L'escola que volem per al segle XXI es fonamenta sobre les bases d'un nou model pedagògic. Un nou model que creix a partir de l'essència de la pedagogia ignasiana i a partir de les aportacions de la psicologia de l'aprenentatge i de la neurociència.

TRADICIÓ EDUCATIVA

El nou model pedagògic es basa en aspectes derivats de la nostra tradició educativa ignasiana i els potencia:

- L'alumne és el centre del nostre model.
- La *cura personalis* ha de guiar la nostra relació educativa.
- Hem de potenciar els punts forts de cada alumne.
- Rigor i aprofundiment han de ser l'objectiu de la nostra feina.
- Hem de focalitzar l'atenció en els continguts fonamentals.
- Hem d'adoptar la prelligió i la repetició com a tècniques didàctiques que garanteixen un aprenentatge significatiu i funcional.
- Hem de posar l'accent en la formació en valors i l'obertura a la realitat de fora de l'escola.
- Hem d'entrenar el pensament i la capacitat per abordar noves situacions i resoldre problemes.
- Hem de treballar les expressions oral i escrita.

PSICOLOGIA DE L'APRENTATGE

El model es basa també en un marc teòric format per idees sobre l'aprenentatge procedents de diversos autors:

- Conductisme: utilització de reforços, planificació de l'ensenyament (Skinner), necessitat de respectar el ritme d'aprenentatge de cada alumne.
- Piaget: aprenentatge basat en acomodació, assimilació i adaptació;

els tres estadis del desenvolupament intel·lectual; tots els pensaments sorgeixen d'accions.

- Vigotski: zones de desenvolupament autònom i desenvolupament proper o potencial.
- Bruner: aprenentatge per descobriment.
- Ausubel: a l'estructura cognitiva dels alumnes hi ha d'haver la base conceptual necessària per incorporar nou material i per establir-hi vincles.
- Gardner: la intel·ligència és un potencial biopsicològic per processar informació que es pot activar en un marc cultural per solucionar problemes o elaborar productes amb valor per a una cultura determinada. Vuit intel·ligències: verbal-lingüística, lògicomatemàtica, visual-espacial, corporal-cinestèsica, interpersonal, intrapersonal, musical i naturalista.
- Neurociència: el cervell és un òrgan que es modifica amb l'experiència, evoluciona amb l'edat i com a resultat de la seva activitat.
- Estimulació primerenca del cervell per desenvolupar el sistema nerviós i afavorir les connexions neuronals.

IDEES PEDAGÒGIQUES

En el marc de l'Horitzó 2020 ens centrem en set focus competencials: comprensió lectora, expressió oral i escrita, resolució de problemes, habilitats digitals, interioritat, aprendre a aprendre i valors socials. La metodologia que volem emprar ha de ser variada. Hem d'augmentar l'aprenentatge per descobriment, ja que potencia l'autonomia dels alumnes, el desenvolupament de la creativitat, la capacitat d'observació, descripció,

experimentació, formulació i comprovació d'hipòtesis i altres aspectes relacionats amb el raonament científic. La pedagogia per projectes i l'aprenentatge basat en problemes, així com la introducció del treball cooperatiu també han de tenir el seu espai dins aquesta nova metodologia. Això no vol dir que les classes magistrals desapareguin, però cal que siguin programades de manera adequada i no improvisades.

COMPETÈNCIES I CAPACITATS DELS EDUCADORS

L'aplicació de totes aquestes idees demana unes competències i unes capacitats determinades en el conjunt del professorat. Segons autors com Scriven, Angulo i Perrenaud els requisits per ser gestor de l'aprenentatge dels alumnes són:

- Competència o capacitat de planificació i organització del propi treball.
- Competència o capacitat de comunicació.
- Competència o capacitat de treballar cooperativament amb altres professors.
- Competència o capacitat d'establir relacions interpersonals satisfactòries i de resoldre conflictes.
- Competència o capacitat d'utilitzar les noves tecnologies de l'educació.
- Competència o capacitat de construir un autoconcepte positiu i sincer.
- Competència o capacitat de fer autoavaluació de les pròpies accions.
- Volem que la feina d'ensenyar sigui un treball en equip.

Les intel·ligències múltiples

Enric Caturla
Cap de pedagogia i formació de JE

L'any 1983 Howard Gardner publica el seu primer llibre sobre les intel·ligències múltiples. Defineix *intel·ligència* així: «Potencial biopsicològic per processar informació que es pot activar en un marc cultural per solucionar problemes o elaborar productes que tinguin valor per a una cultura determinada.»

Fins aquell moment els psicòlegs mesuraven la intel·ligència de les persones a través del coeficient intel·lectual que obtenien d'uns test que exploraven bàsicament les intel·ligències lingüística i matemàtica i una mica també l'espacial.

Gardner obre l'espectre de les intel·ligències i en distingeix vuit de diferents, que són: verbal-lingüística, lògicomatemàtica, visual-espacial, corporal-cinestèsica, interpersonal, intrapersonal, musical i naturalista.

Actualment la neurociència ha localitzat cadascuna d'aquestes vuit intel·ligències en diferents zones del cervell.

Quines implicacions pedagògiques té aquesta teoria? En citarem només quatre:

- Ens ajuda a conèixer els punts forts dels nostres alumnes, potenciar-los i així augmentar la seva autoestima.
 - Ens permet definir una adequada oferta curricular escolar i paraescolar.
 - Ens obliga a introduir en les activitats de l'aula i especialment en els nostres treballs per projectes realitzacions que tinguin a veure amb les diferents intel·ligències.
 - Existeix una íntima relació entre les vuit competències bàsiques i les intel·ligències múltiples.
- Caldrà incorporar tots aquests elements en la nostra pràctica docent.

1 L'esquelet del model són els alumnes, l'equip docent, l'espai i els recursos.

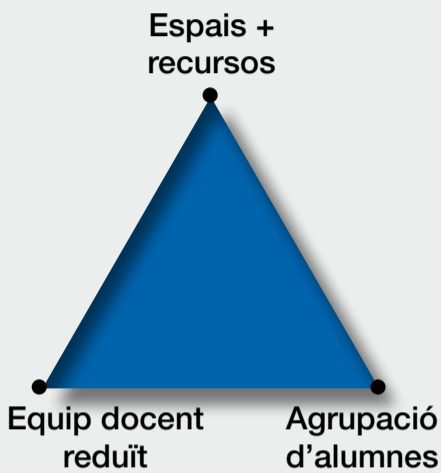
2 El segon eix són els continguts, les metodologies i la disposició dels docents.

3 La tercera pota és l'esquema on interactuen els alumnes, els professors i els continguts.

4 La peça última i fonamental és la família, els alumnes i l'escola.

El model pedagògic que es proposa treballa sobre quatre grans eixos, que es desenvolupen de la manera següent:

L'esquelet del model

L'estructura sobre la qual es construeix aquest model s'esquematitza en aquest triangle que lliga l'espai i els recursos amb l'equip docent i els alumnes.

És important disposar d'un espai i d'uns recursos adequats per poder posar en pràctica el nou model pedagògic. Un espai polivalent que ha de permetre el treball individual, el treball cooperatiu, les exposicions magistrals i també activitats lúdiques. Una aula on treballin entre 50 i 60 alumnes i un grup reduït de professors. A més, en aquest nou espai s'han de preveure sales de reunions, un espai de joc interior i una sala per a les presentacions o classes magistrals.

Els recursos que necessitem, disponibles físicament o mitjançant la NET, són: dispositius digitals a disposició dels alumnes, Wi-Fi que ens garanteixi una bona connexió a la xarxa, biblioteca d'aula, e-llibreta a la NET per a cada alumne per poder recollir tots els aprenentatges que es van fent al llarg del curs. Aquests portafolis estaran a disposició de l'equip de professors i seran un element clau en l'avaluació dels alumnes. Una e-llibreta del grup on s'incorporen les conclusions de cada dia.

Per a un curs de quatre línies pensem en un grup de 7 professors polivalents amb algun membre del departament d'orientació que centren tot el seu treball en aquest curs.

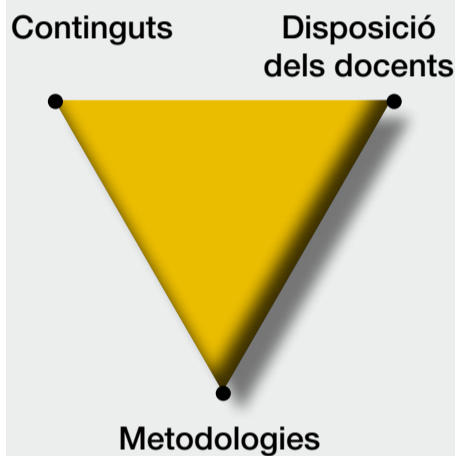
Els professors funcionen com un equip: planifiquen, programen, treballen a l'aula i avaluen conjuntament. L'acció tutorial és compartida per tots i tots són responsables de l'organització del curs.

D'aquesta manera l'equip docent coordina la participació dels alumnes dins l'aula en funció dels diferents rols assignats. Ells tindran un paper protagonista i actiu: la classe és un grup que funciona com una empresa,

que treballa produint coneixements, els fabrica, els assimila i els comparteix. El coneixement es pot construir i deconstruir de manera creativa, els alumnes se'l fan seu i així el poden difondre a altres companys, altres classes, les famílies, altres centres, etc.

Els alumnes disposaran d'un temps per al treball individual i també d'uns temps per al treball cooperatiu en grups homogenis i heterogenis.

La musculatura del model

El segon eix sobre el qual es construeix aquest model pedagògic treballa sobre els continguts, les metodologies i la disposició dels docents.

El concepte de contingut s'ha anat modificant i ampliant al llarg dels anys. Avui en dia quan parlem de continguts s'entén com a conceptes, procediments, valors, hàbits, actituds, competències i focus competencials. Tenen especial importància els valors, ja que es volen integrar en les tasques acadèmiques. Es fa doncs una pedagogia dels valors. Els que es treballen i sobre els quals es vol posar l'accent són la reflexió, el respecte, la responsabilitat, el compromís social i la justícia.

Perquè aquest model funcioni es necessiten docents amb motivació, coneixements, capacitats, habilitats i determinades actituds. El lideratge pedagògic dels directius i un adequat pla de formació que contempli una determinada trajectòria formativa poden ser de gran ajuda. Aquesta és la disposició que es demana als docents.

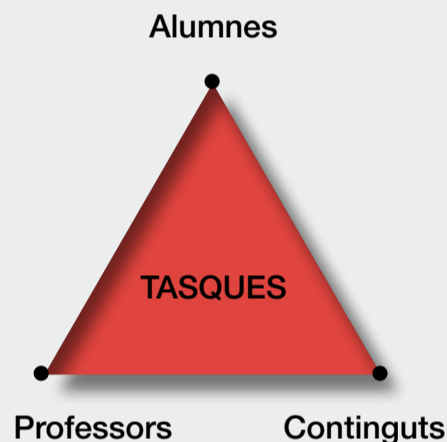
La metodologia per posar en pràctica aquestes idees combina l'aprenentatge per recepció, el treball individual i el treball col·lectiu.

La proporció que proposa el model per a aquestes tres metodologies seria d'una manera molt aproximada, que, evidentment, variarà d'un dia a l'altre i d'una setmana a la següent, dedicar de les sis hores diàries una a

l'aprenentatge per recepció, dues per al treball individual i tres hores per al treball cooperatiu (dues hores de treball en grups heterogenis i una hora amb grups homogenis).

El nou model pedagògic opta per la integració de les diferents assignatures en projectes basats en problemes reals. Així es garanteix la transversalitat, la connexió de coneixements i àrees curriculars, la incorporació de competències i habilitats relacionades amb totes les intel·ligències, etc.

Un triangle clàssic

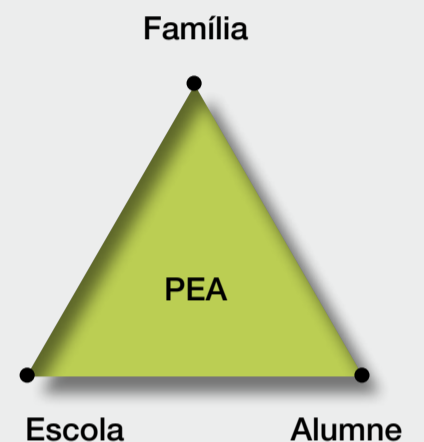

Aquest esquema mostra que el nou model pedagògic té una tercera pota en la interacció entre els alumnes, els professors i els continguts. És a dir, que s'han d'establir vies de comunicació entre els professors i els alumnes, entre els professors i els continguts, entre els alumnes i els continguts, però també dels alumnes entre ells i dels professors entre ells.

Totes aquestes connexions ens les ha de garantir l'espai real i el virtual (NET).

En totes aquestes interrelacions és de vital importància la tasca estimuladora i integradora dels coneixements i les emocions dels alumnes en el marc del seu procés maduratiu.

Les famílies

En tot aquest model pedagògic falta una última peça que és clau perquè tot aquest engranatge pugui funcionar. Aquest element són les famílies. La comunicació entre l'escola i la família ha de ser fluida i freqüent.

És molt important explicar als pares el procés que seguim per construir el coneixement i fer els aprenentatges. Les famílies han de tenir accés virtual a l'expedient del seu fill.

Els pares i mares han de poder participar, proposar recursos i fer suggeriments sobre l'aprenentatge. Cal comptar amb ells i demanar-los col·laboració perquè la implantació d'aquest model sigui possible.

Arrelats en l'Evangelí podem educar en la profunditat

Enric Puiggròs, sj
Cap de pastoral de JE i coordinador de pastoral de la zona est d'EDUCSI

L'acció pastoral de l'escola és al cor de l'escola com a centre evangelitzador. El seguiment de Jesús dóna resposta a molts dels grans interrogants de la vida. I volem seguir-lo oferint. Convé ajudar a donar resposta a una societat cada cop més caracteritzada per la petjada intercultural. Una societat que viu aparentment allunyada de la vivència de Déu, però que segueix a la recerca de sentit.

Volem establir un diàleg amb aquest

món, amb la seva cultura, per mostrar, de manera plausible, la nostra oferta de sentit.

Volem parlar significativament de Jesús com a camí cap a Déu Pare-Mare i cap als altres. Creiem que hem de créixer en la nostra capacitat de mestratge espiritual (mistagògia). Pretenem que la nostra experiència pastoral promogui també una vivència comunitària dins i fora de l'escola (sana eclesialitat).

Desitgem educar homes i dones per als altres. Que promoguin la universalitat, la justícia fruit de la fe i l'acceptació de la diversitat com a ferment de veritable comunió. Volem una pastoral que pretengui que l'alumne es **pregunti** sobre **Déu** en la seva vida. Volem facilitar un itinerari adequat per ajudar a descobrir el lloc en el món fruit d'aquesta experiència (que és crida **-vocació**). I ho volem fer en el marc de l'HORITZÓ 2020.